

Отже, відповідність новостворюваних товарів та послуг, комерціалізація результатів роботи інноваційних підприємств, залежить від інформаційного забезпечення суб'єктів інноваційної діяльності та ефективної системи державного фінансового стимулювання. Впровадження інноваційного елементу є ключем до побудови конкурентоспроможної економіки, випуску високотехнологічної продукції та підвищення якості життя населення. Під час формування стратегії інноваційного розвитку необхідно враховувати процеси, що забезпечують інноваційну діяльність в умовах сучасних глобалізаційних викликів.

1. *Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика/За ред. Д-ра економ. наук, проф.Л. Федулової. – К.: “Основа”, 2005р. – 552 с. 2. № 40-IV, 04.07.2002, Закон, “Верховна Рада України Про інноваційну діяльність”. 3.Гаєць В., Семіноженко В. Інноваційні перспективи України: 2006р. – 272с. 4. Йохна М., Стадник В. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2005р. – 400 с. 5. Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики/ Тези доповідей II Міжнародної конференції, видавництво Національний університет “Львівська політехніка”, 2008 р. 6. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Г.О. Андрущук, І.Б. Жилияєв, Б.Г. Чижевський, М. М. Шевченко. — К: Парламентське вид-во, 2009. — 632 с.*

І.А. Шовкун

ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЛАНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

© Шовкун І.А., 2011

Формування цілісної системи інноваційної інфраструктури є важливим чинником активізації інноваційних процесів і післякризового відновлення економіки України. Інноваційна інфраструктура є складним комплексом суспільно-економічних інституцій, які забезпечують потенційну можливість розробляти й пропонувати ринку нові технології.

Становлення інноваційної інфраструктури в Україні досі відбувається несистемно – функціонують ті об'єкти інфраструктури, які залишилися у спадок від минулих часів (серед таких можна назвати галузеву і заводську науку – проектні інститути, конструкторські бюро, а також систему центрів науково-технічної інформації тощо), або новостворювані з підприємницької ініціативи об'єкти (технологічні парки, малі інноваційні підприємства тощо). Всупереч потугам очолити розвиток інноваційної інфраструктури, роль держави досі залишається обмеженою, що зовсім не сприяє прискоренню інноваційних процесів. Гальмування інноваційного розвитку зумовлюється такими проблемами, як незавершеність формування системи інституцій інноваційної інфраструктури, передусім фінансово-кредитної ланки;

- бездіяльність Українського банку реконструкції та розвитку щодо виконання цільової функції – забезпечення позичковими коштами технологічної модернізації національного господарства;

- обмеженість джерел фінансових ресурсів для відродження кластерів високотехнологічних виробництв;

- висока вартість кредитних коштів банків і внаслідок цього неможливість залучення зовнішніх коштів для реалізації довготривалих інноваційно-технологічних проектів у галузях промисловості;

- нерозвиненість фінансових ринків і відсутність ефективної системи переливу капіталу, внаслідок чого не вдається залучати кошти до модернізації переробної промисловості;

- слабкість бюджетних механізмів сприяння технологічному розвитку;
- систематичне невиконання фінансових умов реалізації державних цільових програм економічного розвитку;
- недосконалість податкових інструментів стимулювання інноваційно-технологічної модернізації виробництва;
- низький платоспроможний попит внутрішнього ринку на здобутки вітчизняної науки і втрата нею впливу на технологічний розвиток вітчизняного виробництва.

Специфіка існування інноваційної інфраструктури в Україні полягає у значній диференціації рівнів розвитку і ступенів розгалуження її ланок. Якщо розбудова фінансової ланки інноваційної інфраструктури усе ще залишається на початкових етапах, то наукова та інформаційна складові мають потужну базу. Наприклад, галузевий сектор науки є достатньо розвиненою складовою інноваційної інфраструктури й становить ключову ланку сфери науки та розробок. Саме він забезпечує тісний зв'язок між науковими здобутками академічної, вузівської та власне галузевої науки з пропозицією готових до впровадження інноваційних розробок вітчизняним компаніям та ринку. Сферу діяльності галузевої науки можна визначити як прикладні інновації для кінцевого споживання. В мережі наукових організацій країни галузеві організації є ваговою складовою, яка здатна забезпечити науково-технічну підготовку усіх секторів національного господарства. Зокрема, галузева наука включає організації, що займаються НДДКР у широкому спектрі галузей наук (природничі науки: фізико-математичні, хімічні, біологічні, геолого-мінералогічні, географічні, сільськогосподарські, ветеринарні, медичні, фармацевтичні; технічні науки тощо) та обслуговують усі галузі економіки.

Відносно новим елементом інноваційної інфраструктури, що представлений в Україні, є технологічні парки. Економічна роль технологічних парків полягає у сприянні забезпеченню потреб внутрішнього ринку, зменшенні залежності від імпорту, нарощуванні обсягів постачання на експорт високотехнологічної конкурентоздатної на світовому ринку продукції, створенні нових робочих місць і сприянні комерціалізації інтелектуального потенціалу України. Проте аналіз даних про кількість технопарків і виконуваних ними проектів дозволяє констатувати, що ця форма інноваційної інфраструктури досі залишається малорозвиненою, а тому неспроможною задовольнити широкий спектр потреб підприємств різних видів діяльності у технологічному розвитку. Досить проблематичною залишається якість інноваційних проектів технопарків, адже більшість інновацій, які сьогодні впроваджуються, створюють переваги лише на традиційному ринку, практично не змінюючи технологічний уклад або структуру економіки країни. Також нерівномірність у регіональному розміщенні технопарків обмежує можливості всіх регіонів країни генерувати та впроваджувати інновації. Тому розширення регіональної складової технологічної інфраструктури є важливим питанням, що потребує вирішення. На жаль, з прийняттям Податкового кодексу України відбулося погіршення податкових умов для інноваційної активності. Зокрема, скасовано більшість норм з податкового стимулювання діяльності технопарків. З широкого спектру форм цільових субсидій для технологічних парків, що включали пільги зі сплати податків на прибуток, на додану вартість, ввізного мита залишилося небагато. Такі “новації” кодексу, що погіршують і без того складні податкові умови інноваційної діяльності в Україні, викликають заперечення.

Нині в наукових колах та в уряді країни розглядається проект внесення змін до Державної цільової економічної програми “Створення в Україні інноваційної інфраструктури” на 2009 – 2013 роки. У цьому документі передбачено реалізацію системи заходів, спрямовану на створення дієвої інфраструктури сприяння інноваційним процесам в реальному секторі економіки. Позитивно слід оцінити такі напрями робіт, як створення підрозділів з комерціалізації технологій у наукових установах; мережі центрів трансферу технологій; інформаційної інфраструктури збереження та передачі нових знань; інфраструктури сприяння розвитку малих інноваційних підприємств, науково-технологічних центрів та технопарків; сприяння формуванню інноваційно-промислових комплексів, технологічних кластерів; мережі аналітичних експертних центрів й електронних бірж (ярмарків) науково-технічних розробок й інноваційних проектів; багаторівневої системи підготовки фахівців з економіки інновацій, а також фінансово-кредитної інфраструктури.

При цьому центральним елементом формування цілісної системи інноваційної інфраструктури є забезпечення тісних продуктивних зв'язків усіх наведених інфраструктурних складових із реальним сектором економіки, передусім промисловістю. Разом з тим, для реалізації поставлених

завдань доцільно передбачити створення розгалуженої системи ресурсного забезпечення, що має базуватися на приватних капіталах, коштах банків, інвестиційних компаній та венчурних фондах. До системи інноваційної інфраструктури також необхідно підключити страхову систему для зменшення проектних, інноваційних ризиків.

Важливим чинником забезпечення ефективності перебігу інноваційних процесів в економіці є функціонування фінансової інфраструктури. Нещодавно урядом розпочато створення державної інноваційної небанківської фінансово-кредитної установи “Державна інноваційна компанія””, яка має стати ключовою ланкою цієї інфраструктури. Проте, в Україні існує певний досвід створення та функціонування державних небанківських установ, діяльність яких спрямовано на фінансову підтримку інновацій у реальному секторі економіки. І такий досвід не завжди був позитивний, оскільки значна частина витрат з фінансування інноваційних проектів не мала належного суспільно-економічного ефекту, а оберталася лише втратами державних коштів. Враховуючи ці обставини, а також зважаючи на високі ризики фінансування інновацій вважаємо за доцільне передбачити у статутних документах Державної інноваційної компанії більш жорсткі бюджетні обмеження на діяльність компанії. Зокрема, передбачити такі вимоги стосовно прав і обов’язків компанії: 1) неможливість безоплатної фінансової підтримки. (Компанія жодними каналами не може надавати безоплатних субсидій на фінансування поточних витрат і капіталовкладень); 2) надання кредиту можливе тільки в тому випадку, коли є гарантія, що він може бути повернутий з майбутніх доходів, а можливість неплатежів виключено.

Дотримання цих вимог сприятиме посиленню відповідальності компанії за наслідки діяльності, і, таким чином, убезпечуватиме від неефективного використання державних коштів.

О.В. Юринець, А.В. Дубодєлова, І.В. Семеряк
Національний університет “Львівська політехніка”

ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

© Дубодєлова А.В., Юринець О.В., Семеряк І.В., 2011

Одним із негативних наслідків економічного зростання є інтенсифікація впливу людської діяльності на навколишнє середовище. Дослідження підтверджують, що Україна перебуває в стані затяжної економічної кризи, котра поглиблюється і негативно впливає як на конкурентоспроможність національної економіки, так і на якість життя людей. Сьогодні спостерігається глобальність масштабів екологічних проблем, а отже, зростає необхідність реалізації принципів сталого розвитку світової економіки.

Чільне місце у забезпеченні такого балансу займає актуальна для українських підприємств проблема екологізації виробництва. Приймаючи рішення про вдосконалення власного виробництва, суб’єкти господарювання в основному керуються меркантильними інтересами, тому важливо створити дієві механізми регулювання та стимулювання екологізації як на державному, так і на рівні підприємства.

Екологізація – це процес безупинного і послідовного розроблення та впровадження у виробничі процеси нових технологічних і управлінських заходів, які дозволяють підвищувати ефективність використання природних ресурсів при збереженні чи поліпшенні якості довкілля [1,2,3].

Сучасні масштаби екологічних порушень, а також необхідність компенсації втрат від великих аварій і стихійних лих створюють реальну загрозу переключення фінансових і матеріальних ресурсів із розв’язання стратегічних завдань формування нової структури економіки на підтримання її наявного потенціалу.